Απολαυστικός Αμφιτρύων

Κοκτέιλ σύγχυσης σε μια κωμωδία παρεξηγήσεων – **Κριτική Σπύρος Παγιατάκης**

Χάινριχ φον Κλάιστ
Αμφιτρύων
Σκην.: Νίκος Χατζόπουλος
Θέατρο Αμόρε

Από την παράσταση «Αμφιτρύων» του Χάινριχ φον Κλάιστ, που σκηνοθέτησε ο Νίκος Χατζόπουλος στο θέατρο Αμόρε. Σκίτσο της Ελλης Σολομωνίδου-Μπαλάνου.

Μα τον Δία! Τούτος δω ο «Αμφιτρύων» του εντυπωσιακά πάντα νέου στο μυαλό και στο χιούμορ Γερμανού Χάινριχ φον Κλάιστ (1777–1811), έτσι όπως παρουσιάστηκε στο θέατρο Αμόρε, ήταν πράγματι απολαυστικός!

Από την εποχή του Ρωμαίου Πλαύτου μέχρι την επιτυχημένη μολιέρικη εκδοχή του 17ου αιώνα, η ιστορία του Θηβαίου βασιλιά Αμφιτρύωνα και της γυναίκας του Αλκμήνης, έτσι όπως καταγράφηκε τελικά από έναν ηθικά αναρχικό για την εποχή του Χάινριχ φον Κλάιστ, υπήρξε η κλασική περίπτωση της κωμωδίας των παρεξηγήσεων.

Γιατί ο Δίας, που παίρνει τη μορφή του Αμφιτρύωνα, ενώ αυτός βρίσκεται στον πόλεμο, με στόχο να πάρει και τη θέση του –για ένα βράδυ– στο κρεβάτι του, δημιουργεί μια σειρά από συμβάντα τα οποία έχουν απασχολήσει για δύο αιώνες μέχρι και θεολόγους. Κι αυτό διότι στο έργο φαίνεται ότι η απλή πλαστοπροσωπία δεν αρκεί στον αρχηγό των αρχαίων θεών ως μέσο ώστε να πλαγιάσει με την ποθητή Αλκμήνη. Σε μια σημαδιακή και μακριά σκηνή του έργου, ο μεταμορφωμένος σε Αμφιτρύωνα Ζευς επιδιώκει να πείσει την Αλκμήνη, όχι μόνο να τον δεχθεί ως εραστή, αλλά και να του δείξει μια καθαρά χριστιανική αγάπη. Ως πιστή, δηλαδή, στον δημιουργό της.

Διάθεση λιτότητας

Μεταφρασμένη απλά και δίχως λεκτικές φιοριτούρες από τον Γιώργο Δεπάστα, ολόκληρη η παράσταση αυτή χαρακτηρίζεται ακριβώς από μια διάθεση απλούστευσης, ή μάλλον λιτότητας. Μέσα σ' έναν σχεδόν γυμνό σκηνικό χώρο και με όσο πιο μινιμαλιστικά στην αρχαιοπρέπειά τους και στο χρωματικό τους φάσμα γίνεται (η οικονομία που δείχνει να επέβαλε στον εαυτό της η έξοχη Λίλη Πεζανού είναι εντυπωσιακή), ο σκηνοθέτης Νίκος Χατζόπουλος φανερώνει ότι θέλησε να βασιστεί πάνω απ' όλα στους ηθοποιούς του. Και το πέτυχε απόλυτα, διδάσκοντας τετραπέρατους ανθρώπινους χαρακτήρες, ακόμα και στους «θεούς».

Οι ερμηνείες

Ο Ζευς του Γιάννη Νταλιάνη φανέρωσε ξεκάθαρα το πόσο πραγματικά μεγάλος, εφ' όσον ισχύει αέναα, συγγραφέας υπήρξε ο Φον Κλάιστ. Γιατί ο Γ. Νταλιάνης έδειξε ότι ενστερνίστηκε και απέδωσε αριστοτεχνικά το πνεύμα που υπάρχει σ' έναν από τους πλέον περίπλοκους κωμικούς ρόλους του παγκόσμιου ρεπερτορίου. Ο «αληθινός», ο κάπως μπρούτος Αμφιτρύων, ο Νίκος Καραθάνος, ο οποίος ελάχιστα έμοιαζε με το θεϊκό του ομοίωμα (ποιος άλλωστε μοιάζει με ό,τι υπήρξε, έπειτα από δεκαπέντε χρόνια στο πεδίο της μάχης;..) χρησιμοποίησε σωστά τις κωμικές καταστάσεις που του επέτρεπε ο ρόλος του.

Ο σκηνοθέτης Νίκος Χατζόπουλος φανερώνει ότι θέλησε να βασιστεί πάνω απ' όλα στους ηθοποιούς του. Και το πέτυχε απόλυτα.

Ο πλέον αβανταδόρικος ρόλος του έργου είναι ο λαϊκός δούλος του Αμφιτρύωνα, ο Σωσίας, που ο Κοσμάς Φοντούκης κατόρθωσε να συγκρατήσει ώστε να μην πέσει στις υπερβολές που παραμονεύουν στη γωνία. Ο άλλος «Σωσίας», ο μεταμφιεσμένος Ερμής (Θανάσης Δήμου), διέθετε όλη την υπεροψία που έχουν οι φτασμένοι δούλοι, οι οποίοι έχοντας αναρριχηθεί στο αξίωμα του μπάτλερ, συμπεριφέρονται σκληρά κι αυταρχικά είτε θνητοί είναι είτε αθάνατοι. Ως Αλκμήνη, η Μαρία Σκουλά έχει να εκστομίσει τη δυσκολότερη ατάκα του έργου. Το τελικό «Αχ!» της εκφράζει ένα κοκτέιλ σύγχυσης, απορίας, απόλαυσης κι απόγνωσης. Ο,τι ακριβώς χρειάζεται το «ηθικό δίδαγμα» του έργου.

Στον σουμπρετιστικό της ρόλο, η Αννα Μάσχα προσφέρεται ως κάποιο περίτεχνο κερασάκι στην τούρτα. Εύγευστο κερασάκι. Ως γραφικά κωμικοί είναι γραμμένοι οι δύο στρατηγοί, τους οποίους με αριστοτεχνική γραφικότητα υποδύονται ο Δημήτρης Κουτρουβιδέας και ο Δημοσθένης Ελευθεριάδης.